

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/46633 GK 174

GÜNLÜDÜR

Sayı : 64272063-610- 76064
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-46633)

25 Ağustos 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 11/06/2021 tarihli ve E-43452547-120.07-827347 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Sayın Kamil Okyay SINDIR'ın tarafıma tevcih ettiği 7-46633 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Fatih DÖNMEZ
Bakan

Ek: 7-46633 Esas Numaralı Önerge Cevabı (2 Sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN KAMİL OKYAY
SİNDİR'İN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27-4

ESAS NO
7-46633

Sorular:

İzmir ili Gaziemir ilçesinde bulunan eski kurşun döküm fabrikasında 14 yıl önce ortaya çıkan tehlikeli atık ve radyoaktif maddelerin halen temizlenmediği ortaya çıkmıştır. Bölge sakinleri yıllardır bu durumu ilgili kurumlara aktarmasına rağmen hiçbir değişimin olmadığını ve bölgede kanser vakalarında ciddi artış olduğunu ifade etmişlerdir.

Anayasa'nın 56. Maddesi: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çerçevede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Hükmünü içermektedir. Yani devlet yurttaşlarının temiz bir çevrede yaşamasını sağlamak ve sağlığını korumakla yükümlüdür.

Bu bağlamda aşağıda yazılı yer alan sorularımın tarafınızdan saygıyla yanıtlanmasını dilerim:

- İzmir ili Gaziemir ilçesinde bulunan kurşun döküm fabrikasında 14 yıl önce ne kadar nükleer atık tespit edilmiştir?
- Tespit edilen nükleer atık karşısında yapılmış olan herhangi bir işlem var mıdır? Fabrikanın yaptığı iş göz önünde bulundurulduğunda atıkların denetimi hangi sıklıkla yapılmıştır? Yapılan denetimlerde ne gibi sonuçlara ulaşılmıştır?
- Yeterince denetim yapılmadığı iddiaları doğru mudur? Doğru ise bunun nedeni nedir?
- Şirkete bugüne kadar kesilmiş herhangi bir ceza var mıdır? Var ise kesilen ceza tutarı nedir? Cezai yaptırımın sonucu nedir? Şirkete ceza kesilmesine rağmen atıkların 14 yıldır temizlenmemesinin nedeni nedir?
- Fabrikanın bulunduğu bölgedeki radyasyon dozu son 15 yıl içerisinde ne kadardır? Bu sayı yıllar itibarıyla kaçır?
- Atıklardan dolayı bölgede yaşayan yurttaşlar tarafından ilgili kurum ve kuruluşlara yapılan şikayet başvurusu var mıdır? Varsa şikayetler karşısında yapılan işlem nedir?
- Fabrika atıklarının çevreye verdiği zarar konusunda herhangi bir çalışma var mıdır?
- Nükleer atıkların bulunduğu bölgede herhangi bir koruyucu önlem alındı mı? Bölgede, vatandaşlarımızın piknik yapmaya devam ettikleri, çocukların oyun oynadıkları, vatandaşlarımızın evcil hayvanlarını gezdirdikleri doğru mudur?
- Nükleer atık bertarafı için herhangi bir ihale yapılmış mıdır? Yapıldı ise yüklenici kuruluşun yetki belgesi bulunmakta mıdır? Bertaraf çalışmaları ne zaman tamamlanacaktır?

Cevaplar:

Sahada gömülü bulunan ağır metaller ve kimyasal atıklarla ilgili düzenleme ve denetim yapma Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, İzmir İli, Gaziemir İlçesi, Emrez Mahallesindeki fabrika sahasında tespit edilen Eu-152 bulaşmış radyoaktif atıkların temizlenmesi ise kanunen ilgili firmanın sorumluluğundadır.

Sahada tespit edilen Eu-152 miktarı çok az olmakla birlikte bu maddenin fabrika arazisindeki gömü alanında bulunan cüruf atıkların üzerinde heterojen olarak dağılmış olduğu tespit edilmiştir. 2008 yılında mülga TAEK ekipleri tarafından yapılan ilk temizlik faaliyeti sonucunda sahadaki Eu-152 bulaşmış cüruf atıklar herhangi bir ayrıştırma faaliyeti yürütülmeden topluca radyoaktif atık olarak işleme alındığından radyoaktif atığın miktarı tespit edilememiş olup, bu atıklar mülga Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi (ÇNAEM) Atık Birimine gönderilmiştir.

Radyoaktif bulaşmanın tespit edildiği cüruf depolama sahasının güvenlik altına alınması ve sahaya giriş çıkışın engellenmesi adına sahanın tel örgü ile çevrilmesi sağlanmış, yanı sıra mülga TAEK ve

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN KAMİL OKYAY
SINDIR'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27-4

ESAS NO
7-46633

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın görüşleri alınmadan firmaya ait tesis sahalarının ve saha üzerindeki yapıların hiçbir suretle başka bir gerçek ya da tüzel kişiye kiralanmaması, satılmaması ve devredilmemesi için İzmir Valiliğine bildirimde bulunularak tapuya şerh düşülmesi sağlanmıştır.

2012 yılında adı geçen fabrika sahasının girişine Türkiye Radyasyon Erken Uyarı Sisteminin bir parçası olarak radyasyon ölçüm istasyonu kurulmuş olup, bu suretle otomatik olarak yapılan ölçüm sonuçları öncesinde mülga TAEK, sonrasında Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezine anlık olarak iletilerek bu verilerin uzmanlarca 24 saat esaslı takibi sağlanmıştır. Bu zamana kadar alınan ölçüm sonuçları da tamamen doğal seviyelerde radyasyon tespit edildiğini göstermektedir.

2013 yılında İzmir Valiliği koordinasyonunda atık alanından çevreye yeraltı suları ile bir sızma olup olmadığının tespitine yönelik sondaj yaptırılması sağlanmış olup, bu alanlardan su ve toprak örnekleri alınmıştır. Alınan bu numuneler de mülga TAEK laboratuvarlarında analiz edilmiş ve bu çerçevede yer altı sularına herhangi bir radyoaktif bulaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Bu husustaki tüm gelişmeler ile yapılan çalışma ve değerlendirmeler İzmir Valiliği ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilmiştir.

Zaman zaman yapılan yazışmalarla sahada gerekli tedbirlerin alınması, bu alanın hiçbir şekilde kullanılmaması, bu alanla ilgili Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)'ın bilgisi dışında hiçbir tasarrufta bulunulmaması, konunun ilgili kurumlar tarafından takip edilmesi, herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususlarında gereken dikkat, özen ve hassasiyetin gösterilmesi için İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına, Gaziemir Kaymakamlığına, Gaziemir Belediye Başkanlığına ve ilgili firmaya bildirimlerde bulunulmuştur.

İlgili firmanın *Radyoaktif Kirliliğe Maruz Kalmış Alanların Çevresel İyileştirme Faaliyetlerinin Yetkilendirilmesine İlişkin Yönetmelik* uyarınca Nükleer Düzenleme Kurumuna yaptığı yetkilendirme başvurusu, mezkûr Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeleri içermemesi sebebiyle 26/03/2021 tarihinde olumsuz olarak sonuçlandırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanı içerisinde yapılan faaliyetler neticesinde ortaya çıkan radyoaktif atıkların bertaraf edilmesi sorumluluğu Kanunla TENMAK'a (mülga TAEK) verilmiş olup, yürütülen faaliyetler çerçevesinde ortaya çıkan bütün radyoaktif atıklar bertaraf edilmek üzere İstanbul Küçükçekmece'de yer alan TENMAK Atık Birimindeki radyoaktif atık depolama tesisinde geçici olarak depolanmaktadır.